

**Dato**

10.05.21

**Vår Referanse**

2020/17

**Saksbehandler**

Nina N. Hermansen

## Protokoll 05/2021

# Tariffnemndas vedtak av 10. mai 2021 om fortsatt delvis allmenngjøring av Overenskomst for Fiskeindustribedrifter

### Innledning

Saken gjelder videreføring av delvis allmenngjøring av Overenskomst for Fiskeindustribedrifter. Det vises til forskrift av 12. oktober 2018 nr. 1702 om delvis allmenngjøring av tariffavtale for fiskeindustribedrifter.

Tariffnemnda mottok til behandling LOs begjæring av 18. desember 2020 om fortsatt delvis allmenngjøring av Overenskomst for Fiskeindustribedrifter. Nemnda besluttet å sende saken på høring. Høringsfristen ble satt til 26. februar 2021.

Tariffnemnda mottok fra LO et tillegg til begjæringen datert 15. april 2021 med reviderte satser fra mellomoppgjøret 2021 i tråd med protokoll datert 11. april 2021 mellom NNN og Sjømat Norge/NHO Mat og Drikke.

### Begjæringen

I begjæringen viser LO til at Overenskomst for Fiskeindustribedrifter trådte i kraft 1. februar 2015, og de samme forholdene som lå til grunn for den opprinnelige begjæringen fortsatt gjelder seg gjeldende. LO anfører at dette både gjelder innslaget av utenlandsk arbeidskraft innen næringen og at mange av disse får eller står i fare for å få betydelig dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn det norske arbeidstakere mottar for tilsvarende arbeid.

LO viser til et notat utarbeidet av Arbeidstilsynet som gjennomgår tilsyn med virksomhetenes etterlevelse av allmenngjøringen innen fiskeindustribedrifter. Notatet viser at det i perioden 2018 til oktober 2020 ble gjennomført 49 tilsyn. Det ble registrert brudd på reglene for lønn i 20 prosent av tilsynene.

LO viser i sin begjæring til et notat datert 19. oktober 2020 fra Fafo v/Bård Jordfald, hvor de har utarbeidet en analyse av den lønnsmessig fordeling innenfor allmenngjorte områder. Analysen er basert på SSB sin lønnsstatistikk som ble samlet inn i september 2018. Det fremgår her at det er registrert 7.100 lønnsforhold for industrioperatører og ufaglærte yrker, hvorav 2.200 av disse hadde Norge som fødeland. 69 prosent av de registrerte lønnstakerne hadde dermed utenlandsk bakgrunn. Videre fremgår det at andel arbeidstakere som lønnes dårligere enn den laveste allmenngjorte minstesatsen pr 1. juni 2017 på kr 176,70 er nokså lik hva gjelder

innenlandsk og utenlandsk arbeidskraft fra EU Øst (hhv 7 og 6 prosent), samtidig som utenlandsk arbeidskraft utenfor EØS skiller seg markant ut (13 prosent).

Langt større differanser mellom innenlandsk og utenlandsk arbeidskraft vil man se i forhold til arbeidstakere som hadde en timelønn fra kr 177 til kr 203 (minstesats + 15 prosent).

LO anfører at dersom det allmenngjorte lønngulvet fjernes, vil det være høy risiko for at lønninger og andre tillegg, som i dag er regulert gjennom forskriften, synker langt under tariffmessige standarder. Videre anfører LO at dette ikke bare vil medføre økt sosial dumping, men også gi svært uheldige virkninger for tariffbundne virksomheter som vil få en betydelig økning i lavlønnskonkurransen fra ikke tariffbundne bedrifter.

LO fremholder at Arbeidstilsynets tilsynsstatistikk dokumenterer at det foregår omfattende brudd også på dagens forskrift, noe som underbygger det store potensialet for sosial dumping i bransjen.

LO legger i begjæringen til grunn at det fortsatt vil være behov for allmenngjøring som et nødvendig tiltak for å oppnå likeverdige lønns- og arbeidsvilkår mellom innenlandsk og utenlandsk arbeidskraft innenfor næringen.

## Høringsrunden

Utkast til forskrift om allmenngjøring av Overenskomst for Fiskeindustribedrifter ble sendt på høring den 13. januar 2021 med svarfrist 26. februar 2021. Det ble mottatt følgende høringsvar med merknader:

**Akademikerne** støtter begjæringen av fortsatt allmenngjøring av tariffavtaler.

**Arbeidstilsynet** anfører at behovet for allmenngjøring foreligger i like stor grad i dag som ved innføringen i 2015. De viser til tall fra sine tilsyn med kontroll av virksomhetenes etterlevelse av allmenngjøringsregelverket i fiskeindustrien i perioden 2018-2020. Av 49 tilsyn ble det avdekt brudd i 20 prosent av tilfellene. Arbeidstilsynets mange tilsyn viser at det er et stort innslag av utenlandske arbeidstakere i bransjen. Arbeidstakerne har ofte en løs tilknytning til sin arbeidsgiver, ved at det inngås midlertidige kontrakter med kort varighet. Det er en utstrakt bruk av bemanningsforetak ved sesongsvingninger, som gir enda løsere tilknytningsforhold for arbeidstaker. Slike kontrakter øker risikoen for at arbeidstakere blir utsatt for såkalt sosial dumping betraktelig.

Arbeidstilsynet avdekker jevnlig at arbeidstakerne ikke mottar allmenngjort lønn. Det kan være forsøkt skjult i ulovlige lønnstrekk, ved at lønn ikke utbetales for alle arbeidede timer eller ved transaksjoner i arbeidstakers hjemland. Det avdekkes ofte at arbeidstakerne ikke mottar overtidsgodtgjørelse.

Arbeidstilsynet anbefaler derfor videre allmenngjøring av tariffavtale for fiskeindustrien.

**LO** hadde ingen merknader utover det som fremkommer i begjæringen.

**NHO** har avgitt høringsvar på vegne av NHO og tilsluttede landsforeninger. NHO påpeker innledningsvis at de er opptatt av ordnede arbeidsforhold og at en allmenngjøring innen rammene av allmenngjøringsloven, herunder Norges EØS-rettslige forpliktelser, i enkelte tilfeller kan være et hensiktsmessig virkemiddel. Allmenngjøringsloven stiller krav til dokumentasjon for at utenlandske arbeidstakere utfører arbeid på vilkår som er samlet sett dårligere enn gjeldende tariffavtale mv, jf. § 5. NHO fremhever at:

*Tariffnemnda har en fakultativ adgang til å beslutte allmenngjøring, noe som innebærer at nemnda må vurdere behovet for allmenngjøring og forholdsmessigheten av det enkelte vedtak sett i forhold til den foreliggende dokumentasjonen.*

**Sjømat Norge** støtter en videreføring av forskrift om delvis allmenngjøring av overenskomst for fiskeindustribedrifter, med oppjusterte minstelønnsatser i tråd med overenskomst for 2020-2022. De mener at det fortsatt er grunnlag for allmenngjøring, og at det er en klar fare for at vi vil kunne få lavere lønnsnivå og større spillerom for useriøse aktører i deler av bransjen, dersom allmenngjøringen ikke videreføres. De ber om at nye minstelønnsatser fastsettes i forskrift og trer i kraft så raskt som mulig. Sjømat Norge mener også at det må vurderes en mekanisme som sikrer umiddelbar oppdatering av forskriften ved endringer tariffavtalen, også i perioden hvor Tariffnemnda vurderer videreføring av allmenngjøringen.

**Spekter** er prinsipielt uenig i omfanget av allmenngjøring som i dag brukes og den praksis som nå synes å være etablert, der tidligere allmenngjøringsvedtak nærmest automatisk videreføres uten en grundig ny vurdering av om det fortsatt er grunnlag for allmenngjøring for en ny tariffperiode. Spekter fremhever følgende:

*Allmenngjøring er et kraftig myndighetsinngrep og må derfor etter Spekters oppfatning kun brukes der det klart er dokumentert at lønns- og arbeidsvilkårene ligger vesentlig under det som må anses som sosialt akseptabelt i Norge. Dersom Tariffnemnda likevel finner å ville videreføre allmenngjøringen vil Spekter uttale at vi er skeptiske til at det allmenngjøres andre bestemmelser enn minstelønnsbestemmelser. Vi har ingen merknader til at minstelønnsatsene justeres i tråd med resultatet fra overenskomstrevisjonen 2020.*

**YS** mener at allmenngjorte tariffavtaler har vært og er et nyttig virkemiddel i kampen mot sosial dumping. De kan ikke se at noen av de forhold som gjorde at man allmenngjorde tariffavtalen for fiskeindustrien har endret seg. De støtter derfor LOs krav om fortsatt allmenngjøring av tariffavtalen for fiskeindustrien.

**Justis- og beredskapsdepartementet og Utenriksdepartementet** har ingen merknader.

Tariffnemnda innhentet i forkant av behandlingen statistikker fra SSB over lønnsnivået i bransjene som var begjært allmenngjort.

## **Tariffnemndas vurderinger**

Tariffnemnda finner på bakgrunn av en samlet vurdering av dokumentasjonen at vilkårene for allmenngjøring er til stede.

Nemnda har særlig lagt vekt på lønnsstatistikken fra SSB. Majoriteten av de utenlandske arbeidstakerne har lønn rundt allmenngjøringsnivået eller lavere. Det er også færre utenlandske arbeidstakere enn norske med lønnsnivåer over det allmenngjorte nivået. Det viser at forskriften har reell betydning, og at det er sannsynlig at lønningene vil falle dersom allmenngjøringen fjernes. Nemnda viser videre til at Arbeidstilsynet i perioden 2018 til september 2020 gjennomførte 49 tilsyn og fant avvik knyttet til allmenngjøringsreglene i 20 prosent av tilfellene. Tariffnemnda har også vektlagt at partene i bransjen støtter opp om fortsatt allmenngjøring av tariffavtalen.

Tariffnemnda viderefører forskriften med de reviderte satsene fra mellomoppgjøret 2021.

### **Tariffnemndas vedtak**

Med hjemmel i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler mv. har Tariffnemnda truffet vedtak om videreføring av allmenngjøring av tariffavtale for fiskeindustribedrifter.

Tariffnemndas vedtak innebærer at forskriften om allmenngjøring av tariffavtale for fiskeindustribedrifter videreføres med justerte satser.

**Oslo, 10. mai 2021**

Terese Smith Ulseth  
Steinar Holden  
Giuditta Cordero-Moss  
Andreas van den Heuvel  
Kurt Weltzien

# Forskrift om delvis allmenngjøring av tariffavtale for fiskeindustribedrifter

Hjemmel: Fastsatt av Tariffnemnda 10. mai 2021 med hjemmel i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven) § 5.

## Kap. I. Innledende bestemmelser

### § 1. Grunnlaget for allmenngjøring

Forskriften er fastsatt på grunnlag av Overenskomst for Fiskeindustribedrifter 2020–2022 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og Sjømat Norge på den ene side og Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund på den annen side.

### § 2. Virkeområde og gjennomføringsansvar

Forskriften gjelder for fagarbeidere og produksjonsarbeidere med dertil hørende arbeidsoperasjoner, lagerarbeidere, transport, vakthold, rengjøring og kantine, håndverkere, reparatører, arbeidsledere, kontrollører, instruktører og kjølemaskinister/kuldemaskinister.

Med fagarbeider menes arbeidstaker med offentlig godkjent fag- eller svennebrev eller tilsvarende kompetanse som formelt kan likestilles med fag- eller svennebrev innenfor det fagfelt arbeidstaker utfører arbeid.

Forskriften gjelder ikke for lærlinger og personer på arbeidsmarkedstiltak.

Arbeidsgiver og den som i arbeidsgivers sted leder virksomhet som utfører arbeidsoppdrag som nevnt i første ledd skal sikre at bestemmelsene i forskriften gjennomføres.

## Kap. II. Lønns- og arbeidsvilkår

### § 3. Lønnsbestemmelser

Arbeidstakere som utfører arbeid i henhold til § 2, skal minst ha en lønn per time på:

- a. kr 205,55 for fagarbeidere
- b. kr 193,55 for produksjonsarbeidere.

Arbeidstakere under 18 år som utfører arbeid i henhold til § 2, skal minst ha en lønn per time på 80 % av minstelønnsatsen i første ledd. Arbeidstakere over 17 år som har arbeidet 12 uker i bedriften skal lønnes i henhold til de lønnsgrupper deres arbeid hører inn under. Skoleungdom beholder opparbeidet lønnsansiennitet fra det ene året til det neste i samme bransje. Lønnsansiennitet opparbeidet som unge arbeidstakere gjelder også ved oppnåelse av voksen alder 18 år.

På arbeidsplasser med skiftarbeid skal det betales et tillegg til timesatsen i første ledd på:

- a) *Toskiftarbeid*

20 % av minstelønnsatsen i § 3 første ledd.

- b) *Treskiftarbeid*

25 % av minstelønnssatsen i § 3 første ledd.

Ytelser som betales som refusjon av utgifter som faktisk er påløpt på grunn av utsendingen, for eksempel reiseutgifter, kost og losji, skal ikke regnes som lønn etter forskriften.

#### **§ 4. Regulering av lønn i forskriftens virketid**

Tariffnemnda kan endre satsene i § 3 som følge av tariffrevisjoner.

### Kap. III. Fravikelighet m.m.

#### **§ 5. Fravikelighet**

Forskriften kommer ikke til anvendelse dersom arbeidstaker samlet sett er omfattet av gunstigere lønns- og arbeidsvilkår i henhold til avtale eller etter det lands rett som ellers gjelder for arbeidsforholdet.

### Kap. IV. Ikrafttreden m.m.

#### **§ 6. Ikrafttreden og opphør**

Forskriften trer i kraft 1. juli 2021.

Forskriften gjelder inntil Tariffnemnda treffer nytt vedtak. Forskriften opphører likevel å gjelde dersom partene i tariffavtalen ikke har krevet nytt vedtak innen en måned etter at tariffavtalen er avløst av en ny avtale, jf. allmenngjøringsloven § 7.

Forskrift 12. oktober 2018 nr. 1702 om allmenngjøring av tariffavtale for fiskeindustribedrifter oppheves samtidig med ikrafttredelse av denne forskrift.